

Nationalbanken og forvaltningsret

Bent Christensen

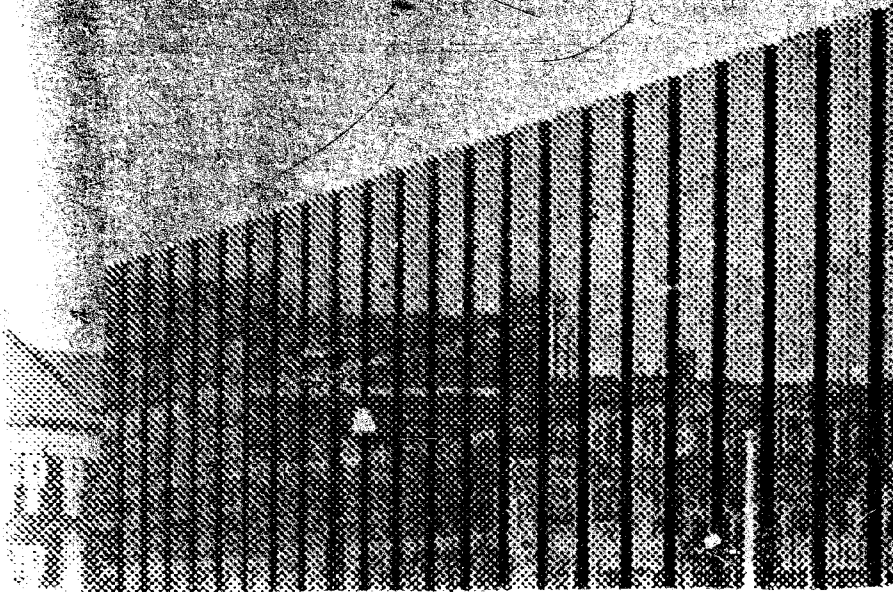
Jurist- og Økonomiforbundets Forlag

Nationalbanken og forvaltningsret

Bent Christensen

Jurist og Økonomforbundets Forlag

Nationalbanken og forvaltningsret

© Jurist- og Økonomforbundets Forlag 1985
Mekanisk, fotografisk eller anden gengivelse
eller mangfoldiggørelse af denne bog eller dele
heraf er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov
om ophavsret.

Bogen er sat med Times
og trykt hos Nørhaven Bogtrykkeri a/s, Viborg
Printed in Denmark 1985
ISBN 87-574-4750-0

Forord

Ideen til denne bog er ikke min, men Aktivbankens. Aktivbanken var interesseret i, at der blev foretaget en forvaltningsretlig analyse af Nationalbanken og spurgte mig, om jeg ville påtage mig at prøve at lave en sådan.

Aktivbanken har tillige støttet mig praktisk. Banken har bistået med renskrift og mangfoldiggørelse af manuskriptet og har ydet økonomisk støtte.

Derimod har Aktivbanken ingen del i og intet ansvar for bogens indhold. Det står helt og holdent for forfatterens regning.

Bogen angår foreteelser, der i mangt og meget er fjernt fra en forvaltningsjurist. Jeg har derfor søgt og fået bistand fra mange sider. Jeg har særlig grund til at takke direktør Svend Andersen, direktør Erik Hoffmeyer, kontorchef Kirsten Mordhorst, lektor Peter Erling Nielsen, professor Poul Nørregaard Rasmussen, professor, folketingsmand Erling Olsen og professor Claus Vastrup. Jeg takker ligeledes mine juristkolleger, ankechef Johan Garde, professor Preben Stuer Lauridsen, professor Jørgen Mathiassen og professor Carl Aage Nørgaard for hjælp.

Indhold

<i>Forord</i>	5
<i>Forkortelser</i>	13
<i>Kapitel 1</i> Indledning	15
1. Synsvinkel	15
2. Regelgrundlaget	17
2.1. Nationalbankloven	17
2.2. Reglementet	20
2.3. Valutalovgivningen	21
2.4. Kreditformidlingsloven	21
3. En inddeling af Nationalbankens virksomhed	22

Første del

Forvaltningsretlige grænser for Nationalbankens virksomhed	25
<i>Kapitel 2</i> Indledning. Legalitetsprincippet	27
<i>Kapitel 3</i> Nationalbanken som seddelbank	30
<i>Kapitel 4</i> Nationalbankens regulering af kreditformidlingen	34
I Indledning	34
II Reguleringsmidler og reguleringsord- ninger	35
1. Pengeinstitutter	36
1.1. Indledning	36
1.2. Nationalbankens diskonto	36

1.3. Nationalbankens udlån	39	3.2.1. Forskelsbehandling og generelle reguleringsordninger	90
1.3.1. Sikkerhed og rente	39	3.2.2. Individuel forskelsbehandling	93
1.3.2. Volumen	42	3.2.3. Forskelsbehandling af det enkelte pengeinstitut over tid	94
1.3.3. Anvendelse	44	3.3. Sanktioner	95
1.4. Indlån i Nationalbanken	48	3.3.1. Sanktioner mod adfærd, der strider mod aftalte normer ..	95
1.5. Intervention på interbankmarkedet	51	3.3.2. Kan Nationalbanken gennemtvunge sine henstillinger? ..	99
2. Realkreditinstitutter	52	3.3.3. Kan Nationalbanken bruge sine beføjelser til at få et pengeinstitut til at tilslutte sig en almen aftale?	102
3. Andre kreditformidlingsordninger	55	4. De retlige grænser og reguleringsbeføjelsernes retsgrundlag	109
III Retligt grundlag	56	<i>Kapitel 5</i> Nationalbanken og valutaforholdene	111
1. Indledning	56	1. Valutakursen	112
2. Nationalbankloven	58	2. Administrationen af valutabekendtgørelsen	113
3. Rådighed over økonomiske goder	59	3. Nationalbanken og Danmarks internationale likviditet	116
4. En særlig lov	61	4. Nationalbankens folkeretlige rolle	117
5. Aftaler	64	5. Nationalbanken og valutaterminsmarkedet	118
5.1. De vigtigste aftaler	65	<i>Kapitel 6</i> Statens bank	120
5.2. Kan aftaler overhovedet lovligt bruges som retsgrundlag for Nationalbankens regulering af kreditformidlingen?	69	1. Indledning	120
5.3. Aftalernes retsvirkninger	70	2. Kontoførelse for staten	121
6. Henstillinger og anden aretlig regulering	72	2.1. Staten som kreditor	121
IV Retlige grænser	74	2.2. Staten som debitor	122
1. Indledning	74	3. Statslån	125
2. Grundlaget for de retlige grænser	75		
3. De retlige grænser i detaljer	76		
3.1. Formål	76		
3.1.1. Nationalbankens egen økonomi	77		
3.1.2. Konkurrence med pengeinstitutterne	79		
3.1.3. Pengepolitiske formål	80		
3.1.4. Nogle ulovlige eller dog tvivlsomme formål	87		
3.2. Forskelsbehandling	89		

Anden del

<i>Kapitel 7</i> Nationalbankens forhold til statsstyrelsens centrum	129
I Emnet	129
II Baggrund	131
1. Den styring, som statsstyrelsens centrum kan udøve overfor den hierarkiske statsforvaltning	131
1.1. De styrende	131
1.2. Styringsmidler	133
1.3. Lovgivningsmagtens styring ..	134
1.4. Folketingets styring	134
1.5. Regeringens/vedkommende ministers styring	135
2. Nationalbankens forfatning	136
III Den styring, som statsstyrelsens centrum kan udøve overfor Nationalbanken	140
1. Regeringens/ministrenes styring	140
1.1. Hvem udøver regeringens/ministrenes styring?	140
1.2. Konkurrerende kompetence	144
1.3. Styring af Nationalbankens virksomhed som seddelbank	146
1.4. Styring af Nationalbankens regulering af kreditformidlingen ..	148
1.5. Styring af Nationalbankens virksomhed vedrørende valutaforholdene	152
1.6. Styring af Nationalbankens virksomhed som statens bank ...	154
1.7. Regeringens styring i øvrigt	155
1.7.1. Nationalbankens henstillinger og andre udtalelser ..	155

1.7.2. Regeringens mulighed for at styre via sine udnævnelsesbeføjelser	156
1.8. Konklusion	160
2. Folketingets styring	161
3. Lovgivningsmagtens styring	166
IV Afslutning. Retligt/faktisk	167
1. Hvad betyder „retligt“?	167
2. Nationalbankens faktiske selvstændighed	170

Danmarks Nationalbank er en offentlig myndighed, der lever uden indtægt for landet. Men som en del af den øvrige forvaltning er Nationalbanken styret. Banken udøver i vidt omfang sin virksomhed med andre midler end dem, der ellers dominerer i forvaltningen. Og den er anderledes stillet over for folketing, regering og centraladministration end de fleste andre forvaltningsorganer.

I denne bog søges Nationalbankens virksomhed og stilling i statsstyrelsen belyst under forvaltningsretens synsvinkel. Det retlige grundlag og de retlige grænser for Nationalbankens virksomhed søges belyst med hovedvægten lagt på Nationalbankens regulering af kredittormidlingen. Og centrale statsorganers muligheder for at styre Nationalbanken beskrives.

Jurist og Økonomiforbundets Forlag